

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:
Un an 30 cor. (15 Lei)
Pe 1/2 de an . . . 15 cor. (7.50 Lei)
Un număr 60 fileri (30 bani.)

lese ca număr poporal al „Uniri” în fiecare Joi.
Adresa: „UNIREA POPORULUI”, Blaj, Jud. Alb. de-jos.
Redactor: Alexandru Lupeanu-Melin.

ANUNȚURI ȘI RECLAME
se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

Scolile normale.

Așa se numesc de acum înainte vechile preparandii, adică școlile acelea, în cari învață și se pregătesc învățătorii satelor și orașelor noastre.

Aceste școli până bine de curând nu au fost prea bine cercetate de copiii noștri. La școlile normale mergeau până acuma de regulă numai copiii cei mai săraci, cari nu aveau cu ce se susține la gimnazii și la școlile mai înalte.

Vina a fost, parte a stăpânirii ungurești, parte a noastră.

Stăpânirea ungurească făcea tot ce-i stătea în putință, pentruca să ne împiedece de a avea învățători buni. Știau ei Ungurii foarte bine, că dacă conducătorii satelor nu vor fi la locul lor, dacă aceia vor fi slabi și amărâți, noi nu vom putea înainta și ei ne vor putea purta de nas cum le place lor. De aceea s'au năpăstuit cu toată puterea asupra acestor școli, de aceea au poruncit, ca acolo să învețe cât mai mult ungurește, ba în urmă ne-au mai trimis și câte un comisar ministerial, care ne stătea pururea la spate și ne urmărea fiecare pas.

Dar și noi am fost de vină, s'o mărturisim bărații acuma sincer. Am fost de vină, pentrucă nu am prea avut grija acestor școli de așa mare însemnătate, ne-am interesat mai

mult de celealalte. Deși e de știut, că dela învățătorii satelor și orașelor noastre atârnă viitorul copiilor noștri.

Ne vine acuma o scrisoare dela rezortul cultelor și instrucțiunii publice din Sibiu, din care aflăm cu multă bucurie, că stăpânirea noastră se va îngriji de aci înainte și de aceste școli. Că se va îngriji să avem învățători buni și bine crescuți, cari la rândul lor să lucre din răspuneri pentru înaintarea poporului nostru. Aceasta însă numai așa este cu putință, dacă la școlile normale se vor înscrie cât mai mulți elevi și dacă ei vor fi scutiți de grijile traiului, dacă vor avea și ei ajutoare, din cari să-și poată acoperi multele cheltuieli împreunate cu învățatura.

De aceea stăpânirea noastră înțeleaptă ne dă de știre, că începând cu anul școlar venitor va da câte treizeci de ajutoare pentru fiecare clasă, va să zică câte 120 de ajutoare pentru fiecare școală normală. Vor căpăta adevărat câte 15 elevi din fiecare clasă câte un ajutor de 2000 cor. la an, iară câte 15 un ajutor de câte 1000 cor.

În forma aceasta elevii școlilor normale nu vor mai fi nevoiți să flămânzească, vor avea pâinea de toate zilele și vor putea sta de lucru. Vor locui cu toții în internat și astfel

vor putea sta de învățatură și nu vor bate câmpii.

Dați-vă deci copiii la școlile normale, iubiți cetitori, căci de acolo vor ieși luminătorii satelor și orașelor noastre. Și acești luminători nu vor mai fi plătiți din aruncuri comunale și din coasa bisericii ca până acuma. Ei își vor căpăta plata cu toții dela stat, dela perceptorie, în prima fiecărei luni, și astfel nu vor mai trebui să flămânzească și să se roage de colectori și de curatori să le dea plata cu mărșitul.

Slujba învățătorilor e slujbă sfântă și aleasă, slujbă sfințită de însuș Mântuitorul nostru Isus Hristos. Cuvine-se deci, ca ei să fie scăpați de grijile traiului și astfel să poată fi cu adevărat „lumina lumii și sarea pământului”.

Albania vrea să fie neatârnată.

Poporul din Albania, unde locuiesc și români mulți, și cu care suntem și noi înrudii, și-a trimis câțiva impunitniciți la Marele Sfat pentru pace în frunte cu Halil Pașa, ca să ceară la Paris neatârnată țării lor. Toată lumea cere acum neatârnată, cum nu vor cere-o și Albanezii.

Noi, Românii, tare ne-am bucura să-și capete Albanezii neatârnată, pentrucă astfel Românii din Albania ar fi mai slobozi decât în Serbia ori în Grecia. Că ce vor putea isprăvi acești impunitniciți, nu știm; știm însă atâta, că neatârnată li-s'ar cuveni, dreptatea fiind pe partea lor.

Granițele noastre în Banat.

Săracul Banat, că mult trebuie să mai scriem despre el!

Nu de mult am cetit cu bucurie, că Sărbii s'ar fi învoit la plebiscit (votarea tuturor) pentru întreg Banatul. Știrea aceasta însă au desmintit-o Sărbii. În vremea din urmă am cetit apoi, că guvernul român ar trimite o comisie, care să meargă în Banat și să se înțeleagă cu Sărbii asupra viitoarei granițe. Vestea asta ne-a cam năcăjit, pentrucă asta ar însemna, că noi am abzis pentru totdeauna de partea apuseană a Banatului.

Aflăm însă mai nou și încă din isvor oficios, că e vorba numai de o linie militară de demarcațiune între trupele române și cele sârbești din Banatul apusean, spre a se încunjura neînțelegeri ori chiar părueli între cele două trupe. Această linie de demarcație însă nu este graniță politică între cele două state.

Am scăpat de-o mare primejdie.

Bolșevicii unguri erau să se întâlnească cu cei bulgari peste trupul străvitat al României.

Ofensiva noastră împotriva ungarilor, sfârșită cu biruința noastră și cu ocuparea Budapestei, a fost cea mai norocoasă dintre toate faptele din urmă ale României. Această ofensivă ne-a scăpat țara de prăbușire și ne-amul de o boală, care poate-i pricinuia moartea.

Una dintre cele mairigazete franțuzești, »Le Temps« publică adecă o convorbire pe care a avut-o un politician cu Bela Kuhn. Acest călău al Ungariei a spus, că căderea lui și prăbușirea bolșevismului din Ungaria se datorește sftetnicilor săi militari, cari n'au voit să ducă în indeplinire planul făcut împreună cu guvernele bulgare. Bela Kuhn s'a înțeles adecă cu guvernele bulgare și anume cu domnii Stanciof și Stambulisky, că ei vor lucra pe o mână: vor ataca deodată România, ungurii de cătră Tisa, bulgarii de cătră Dobrogea și se vor întâlni pe deasupra Timocului și a Banatului, înaintând cu toate puterile lor prin Dobrogea și Bucovina în po-triva Românilor. Bulgarii s'au mai legat să răspândească bolșevismul în București și la Belgrad și astfel să meargă lucrul mai ușor.

Planul nu a succes, pentrucă ofiterii bolșevicilor unguri s'au lacrezut prea tare la puterile proprii și au atacat pe Români singuri, așteptând ca după aceea să-i atace și bulgarii.

Spre fericirea noastră do-robantul român le-a răspuns dupăcum nu credeau ei și

astfel armata română a scăpat Europa de bolșevism.

Iată de ce mare primejdie ne-a scăpat Dumnezeu!

Grozăviile bolșevicilor unguri, săvârșite în Budapesta.

• Dăm în foaia noastră aceste amănunte, și mai dăm la alt loc al foii și grozăviile săvârșite de aceiaș călăi în Țara Ungurească, pentruca toți oamenii cu scaun la minte să judece, că unde am fi ajuns și noi, dacă armată noastră bravă n'ar fi luptat cu atâta înverșunare pentru stărpirea acestor fiare sălbatece.

Iacă ce ne povestesc bieții oameni sosiți acuma din Budapesta:

Până eram sub stăpânirea bolșevicilor, seara la orele 9 trebuia să închidem porțile. Indată după aceasta, bolșevicii se așezau în automobile, adunau oamenii nevinovați și-i omorau. După ce au fugit bolșevicii, s'au aflat sute de stărvuri ciuntite prin pivnițele caselor mari. Cele mai multe cruzimi le săvârșeau așa numiții »copii ai lui Lenin«, cari erau robi scăpați din pușcăriile din Illova și Vác. Voința lor era să omoară pe toți »domnii«, dară au văzut și ei, că asta nu se poate, s'au apucat așa dară și i-au năcăjit, cum

nu se poate spune. Nu era locuință, în care să nu fi intrat, și dacă erau mai multe odăi, două—trei le recvirau pentru »proletari«, cum se numeau muncitorii bolșevicilor. Cine erau însă aceștia? De regulă jidani perciunați și murdari din Galiția.

Noaptea nu puteai dormi, pentrucă în tot minutul veneau »roșiii« și făceau »perchiziții«, adecă cercetări în casă. Căutau după de ale mâncării, după arme, bani, scumpeturi, albituri și altele multe și răscoleau și furau tot ce biată aveai. Budapesta cea frumoasă era ca o ladă de gunoii, toate casele erau murdare, iară arborii de pe promenazi tăiați și ciunțiți. Poporul nu voia și nici astăzi nu voiește să muncească. Pe copii li învățau la școală să nu dea binețe bătrânilor și să nu mulțumească părinților după mâncare sau pentru haine, petrucă datorința părinților este să le dee toate acestea. Copiilor de 15 ani și copiilor de 14 ani le spuneau lucruri de acelea, cari n'ar trebui să le știe nici bătrânii și despre cari oamenii de omenie nu vorbesc niciodată. Urmarea a fost, că într'o singură noapte poliția a aflat 700 de copile de câte 15—16 ani stricate și desfrânate prin otelurile Budapestei.

De mâncare nu aveau bieții oameni aproape nimica. Un morcov era 5 cor., un

bostan 20 cor., un chilogram părădaie 18, un ou 8, un litru lapte 6 cor. Carne nu căpătai săptămâni de-arândul, pâne se afla cu greu și nu-mai dacă te așezai din bună vreme înaintea bolții brutarului. Dar să nu cumva să te fi pus păcatele să ai vre-o haină bună pe tine, că te omorau ori cel puțin te băteau bolșevicii. Dar chiar și pe stradă te băteau, dacă te vedeau îmbrăcat mai bine; de aceea oamenii mai de dai Doamne nici nu eșau de loc afară, mai bine flămânzeau. Cei mai mulți însă așa au slăbit de tare, încât acumă nu-i mai cunoaște omul. Lemne și cărbuni de foc nu se aflau de loc, de aceea bolșevicii au tăiat aproape toate pădurile cele frumoase din Buda. Nefind cărbuni, nu era lumină electrică, și nefind nici petrol, oamenii se culcau fără lumină.

Mai mulți oameni nu se puteau aduna laolaltă, nici chiar în casele lor, că veneau »copiii lui Lenin« și-i dețineau pe toți. Și cea mai mică bănuială era de ajuns, pentruca să fie omul deținut 6—7 săptămâni și chinuit și flămânzit, ori chiar omorât. Oficerii vechi, cari n'au voit să între în garda roșie, au fost constrânși să facă cele mai dejositoare lucruri și să lucre la câmp.

Jidanii au fost cei mai mari călăi. Ei porunceau că pe

Cântec trist.

*Când plecai la cătănie
Aveam casă, aveam plug,
Aveam mândră ca și-o floare
Aveam patru boi în jug...*

*Dar de-atâta'n streinare
Casa mi-s'a prăbușit,
Boii mi-au perit de jale,
Și plugul mi-a ruginit.*

*Volbură cu foaia deasă
Iși dă mugurul în prag —
Mândra și-a uitat credința
De când am plecat sub steag!*

*...Și sub teiul nins de floare
Singur stau și plâng acum
Toată dragostea'n gropată
Colo'n marginea de drum!..
S. Aiudeanul.*

Viers

ce se cântă prin anii 1860—70 în comuna Huduc la Rusalt și la Sănpetru, când leșea preotul la țarină.

Doamne tu ești făcător
Nouă bun stăpânitor
Pește toate câte sunt
Și în cerlu și pe pământ.

Doamne când tu poruncești
Toate uști și veștezești,
Iară când binevoiești
Țarinele le-nverzești.
Doamne dă vară frumoasă
Primăvară rouroasă
Arată-ți Tu sfânta față
Umple toate de dulceață
Și deschide-ți sfânta mână
Darnică, de toate plină,
Pământul îi înverzește
Roade bune în el crește.
Dă-ne Doamne florile
Să ne-aducă roadele
Dă-ne Doamne ploaie bună
Într'a anului cunună.
Că plugarii tare așteaptă
Să le dai roadă curată
Pasările glăsuiesc
Oamenii se veselesc
Și-ți dau ție mulțămită.
Cu inima umilită.

Doamne din ceriul de sus
La pământ te uită-n jos
Pământului poruncește
Și roada sa o va crește
Lasă Doamne-a noastre toate
Păcate nenumărate,
Că noi la tine venim
Și ție ne cucerim.
Doamne la tine cădem

Cu credință te rugăm
Feciorii cu fetele
Și pruncii cu maicele.
Doamne nu te îndura
Cu foame a ne strica
Și pentru a noastre păcate
Nu ne omorî cu moarte.
Doamne-ntoarce-a ta mânie
Să nu perim în urgie,
Nice rele să nu vie
Spre a ta dorită vie,
Foametea o depărtează.
Boatele le alinează;
Doamne te milostivește
Vânturile le oprește
Și plotele stricătoare
Și ghița păgubitoare.
Adă vreme timpurie
Și-n țarini roadă să fie
Și toate să se'ndulcească
Din mila ta părințască.
Varsă mila cea bogată
În țară și-n lumea toată
Câmpurile să-nflorească
Țarinele să rodească
Ca toate cu bucurie
Și cu mare veselie
Cu bine să dănuiască
Și ție să-ți mulțamească.

Doamne toate iată-s gata
Pe tine-a te asculta

Doamne de a ta poruncă
Toate-s gata să asculte.
Numai să le poruncească
Toate-s gata să rodească.
Doamne spicul grâului
Și cu vița vinului
Toate privesc cătră tine
Să te uiji la noi cu bine.
Toate-s gata să rodească
Nouă hrana cea trupească
Pâne, vin cu veselie
Slujba deplină să fie.
Doamne toate-s dela tine
Și se dau nouă spre bine
Dela tine toate așteaptă
Hrană și milă bogată:
Tineri și bătrâni
Și tot felul de jivini.
Doamne vezi cu mila toate,
Care-s de tine lăsate,
Și ne dă roadă în țară
În țarini și pe hotară,
Ca toți să se'ndestulească
De hrana cea pământască.
Doamne mare lăudat
Și de noi de toți cântat,
Ție mărire-nălțăm
Și darul tău așteptăm.

Auzită dela Anastasia Maior n. Branca și dată la tipar de învățătorul pensionar din Reghinul sășesc, Gheorghe Maior.

cine trebuie omorît și pe cine nu. Au și omorît din porunca jidanilor aproape pe toți preoții, călugării și călugărițele catolice. Cei ce au rămas, au scăpat numai așa, că ori s'au ascuns, ori apoi și-au pus barbă și mustețe și s'au îmbrăcat în haine de muncitori, și au fugit din Budapesta.

Acuma după intrarea trupelor românești în Budapesta, creștinii unguri încep să-și răsbune asupra jidovilor; îi urăsc de moarte și-i bat ori unde-i întâlnesc; i-ăr și omori pe toți, dară românii nu-i lasă.

Acestea sunt isprăvile bolșevicilor săvârșite la Budapesta. Și acestea nu sunt povești, ci adevăruri triste povestite de bieții români și unguri, cari vin acuma acasă din Budapesta.

Așa pățiam și noi, dacă armata română nu rupea din bună vreme coarnea bolșevicilor dela noi. Să dăm deci mulțumită bunului Dumnezeu și armatei române, că ne-a mântuit de această primejdie.

I. M.

Nu schimbați numele satelor!

Acum, când Dumnezeu ne-a ajutat, să scuturăm de pe umerii noștri jugul stăpânirii ungurești, care își puna caru

în pietri numai să ne facă unguri, — să nu ne pierdem cumpătul, să rămânem cuminiți, cum am fost.

Și dacă era lucru urgisit de toată lumea, că tu român, născut din moși-strămoși în aceleași locuri, pe aceeași vale, împrejmuită de pomi roditori, să ajungi a nu-ți mai cunoaște satul tău, să nu știi cum îl mai botezaseră hăi domni bătuiți de Dumnezeu, — tot așa nu e bine, că dacă am rupt cu trecutul urgisit, să cădem și noi în același păcat, sau în altul asemenea.

Și să mă credeți, dragi cetitori, că tot așa de rău îți cade, să auzi, dar mai ales să cetești scrisori, făcute în *Biia maghiară* și trimisă în *Benicul vinos*, care se ține de plasa *Aiudului mare* (se zicem) și de județul *Sibiului mare*, care e aproape de *Cergăul bulgăresc* (vine vorba) vecin și el cu *Cricăul vinos*! Am găsit acestea numiri în scrisori de ale soldaților noștri, pe cari trebuia să le censurez dăunazi...

De ce li zicem *Biia maghiară*, când și așa nu este alta *Biia*, ori doar numai de dragul, că la vremea sa ungurii i-au zis *Magyar-Bénye*, *Boros-Benedek*, *Nagyenyed*

ori *Bolgăr-Cærged*? Să le numim noi așa cum le știm din părinți și să nu cercăm a le da alte numiri, că vom ajunge să ne ridă străinii, când vor auzi, că la *Apahida* i-am zis *Podul tatii*, ori alte *bazonii*.

Dacă nu ne, chiar place cutare numire a satelor, pentru că sună prea a ungurește, să avem puțină răbdare, și dacă se va instăpâni pacea pe acestea plaiuri, cu invoiala și sfatul celor mai mari, vom putea da satelor noastre numiri curate românești, cari să mărturisească și ele în graiul lor, că pe aceste ținuturi au locuit și stăpânit totdeauna români, cari au păzit cu sfințenie glia strămoșească.

Inima miloasă a soldaților noștri.

Cetim cu multă bucurie și cu și mai multă fericire câte fapte de milostenie au făcut soldații noștri în Budapesta. Nu numai gazetele noastre, ci și ale străinilor și chiar și cele ungurești scriu aproape zi de zi adevărate și sincere laude despre aceasta. Așa cetiam mai zilele trecute, că soldații noștri au împărțit copiilor

fămânzi din Budapesta mai multe mii de pâni și că copiii le-au dus acasă părinților, cari apoi în ziua următoare au venit cu sutele la casărmile soldaților mulțămindu-le cu lacrimi în ochi pentru marea binefacere. Iară un gazetar din *România-Mamă* scrie într'un număr al celei mai răspândite gazete din *România-Mamă* din cuvânt în cuvânt precum urmează:

»Am asistat (fost de față) la o scenă (intâmplare) înduioșătoare — cea mai elocventă (frumos vorbitoare) pledoarie (dovadă) pentru bunătatea de suflet a soldatului român.

Mi s'a spus — deși n'am crezut, decât atunci când am văzut cu ochii — că unul din cele mai caracteristice aspecte (vederi) ale Budapestei în momentele (clipitele) acestea, este ora mesei la casărmile unde se află instalate (așezate) trupele românești. *Mii de oameni sădract, bătrâni, femei copti așteaptă la poartă și în jurul zidurilor înalte, sfârșitul mesei pentru a-și căpăta fiecare porția pe care soldații noștri și-o împart frățește cu populația nevoiașe.*

Comandantul unui regiment de vânători îmi povestea, că la început se temea nu cumva soldații să-și vândă mâncarea. Făcând însă o anchetă discretă (fără să bage soldații de seamă) s'a con-

Ghișeft și pace!

I.

Suntem în 1 Decembrie, 1916, la gara din Cluj.

Lume multă, sala de așteptare a clasei a doua e arhiplină cu public de tot felul, cu perciuni și fără perciuni. Colo-ntr'un colț, în partea de cătră peron vorbesc doi oameni, un popă românesc și un cetățean cu perciuni. Dumnezeu știe prin ce întâmplare vorbesc românește și lumea se uită la ei cu mirare. Iar lângă ușa de intrare un alt „patriot”, cu perciuni și el, privește pe acești doi, zimbește și își freacă mâinile mereu. Asta ține însă numai până când cei doi își gată vorba și se despart, unul încoace, altul încolo. Atunci patriotul nostru se furișează printre oamenii din sală, se apropie de celalalt și îl prinde de mânecă.

— Noroc, Șloim! Ce vânturi te bat pe aici?

— A, tu ești Moriș? Nici nu te mai cunoșteam... Te-ai îngrășat de-abinelea...

— M'am îngrășat, așa-i? Ți-e ciudă, nu cumva? Las' să mă 'ngraș și eu, că acum nu mai suntem într'un sat... nu-mi mai faci atâta concurență...

— Las'o la păcatele, Moriș! Ghișeftu-i ghișeft și pace! Eu nu mai neguțătoresc cu ouă... acum decând m'am mutat la oraș sunt neguțător de lemne... Tocmai acum plec să văd o pădure...

— Tot mincinos ești tu Șloim — întrerupe Moriș. — Parcă eu nu știu cu ce neguțătorești tu?

— Cu ce?

— Tu ești spion de-al României! Ce-ai vorbit cu popa acela, hal?... — Ești nebun, Moriș!

— Așa, vrei să mă faci și nebun! Trădătorule! Să tradezi tu patria noastră scumpă... ai, vei, ghivalt... Mă și duc.. să dau de știre jandarmilor... să te învețe ei pe tine să mai faci de rușine vița lui Izraill...

Șloim îl prinde pe Moriș de guler, iar Moriș se smucește din toate puterile.

— Lasă-mă Șloim în pace... că strig în gura mare, că ești spionul României... Dar știi ce?... Pune la mine în mână cinci sute de coroane și atunci tac... ghișeftu-i ghișeft și pace!

Șloim se pune pe gânduri. Dacă Moriș nu se cumințește... pe el îl arestează și atunci... până c'am una alta se legitimează, scapă trenul.

Și atunci... va păgubi cinci-zeci de mii de coroane.

... își infundă mâna în buzunar și scoate cinci bancnote.

— Aici ts banii, Moriș... Și acum... dute la dracu!

Moriș iea banii, li privește pe toate părțile și se pune pe gânduri. A vrut să facă o glumă cu fostul lui „concorent” — e gata să fugă după el, să-i dea banii înapoi... Dar... cum se uita lacom la ei, de-odată... încep să-i strălucească ochii, infundă banii în pungă și... își pierde urma.

II.

Partea a doua a povestirii noastre se petrece la Sibiu, în strada *Cisnădiei*, la 5 Maiu

1919. Moriș merge cu capul în pământ și... se întâlnește deodată cu Șloim.

— A, tu ești Moriș?

— Eu, Șloim!

— Moriș, mie să nu-mi zici Șloim! Mie să-mi zici Sandule. Suntem doar acum în România mare... Dar.. ce cauți tu pe aici?

— Ce să caut? Am venit după un permis de transport... îngână Moriș.

— Aș! Vorbel! Spune-mi verde: cât îți plătește Kun Béla? Moriș îngâlbinește.

— Ești nebun, Șloim... Sandule?

— Nu, Moriș, nu-s nebun! Știu eu bine, ce vânturi te bat pe tine prin Sibiu... Ești agentul lui Kun Béla... Iacă vine un polițiat... te dau pe mâna lui!

Moriș acum tremură.

— Ști ce Moriș? — începe din nou Șloim. — Să nu mai lungim vorba... tu-mi datorești nește bani... plătește-mi-i în grabă...

vins că soldații își împart bucatura dela gură gratis (în cinste), sub imperiul (porunca) sentimentului (simțământului) de milă și că aproape fiecare din ei își are bătrânul, copilul sau femeia abonată (cu care s'a înțeles de înainte), cărorora le dă de mâncare zilnic.

Mărturisesc sincer, că mi s'au umplut ochii de lacrimi, când am cetit șirele acestea. Am vărsat lacrimi de fericire și de îndestulare, pentru că mi-a dat Dumnezeu să văd cu ochii cecece am tot dorit, bunătatea de suflet a românului. S'o văd această bunătate recunoscută și de alții și cu atât mai vărtos de dușmanii cei mai mari ai neamului meu.

Asta-i inimă românească și creștinească! Asta-i inima, pe care o știam că o avea neamul românesc înainte de război! Să și-o fi pierdut oare în cursul acestui sălbatec război? O, nu, nu se poate; de o mie de ori nu se poate.

Dragi soldați ai României! Prin vitejia voastră voi ne-ați câștigat România-intregită, iară prin inima voastră bună ne câștigați inimile lumii întregi. Se vede, că voi ați ascultat cu scumpătate cuvintele bunului Isus, care zice: »Adevăr zic vouă, încât ați făcut unuia dintre acești frați mai mici ai mei, mie ați făcut«.

Moriș scoate punga și numără cinci sute de coroane. Șloim ride cu hohot.

— Iar ești nebun Moriș! Socotește tu... dacă eu cu cele 500 coroane aș fi cumpărat gheme de ață... ce-aș avea azil Pune la mine o mie de lei... suntem doar în România mare.

Moriș se pune pe gânduri. Asudă de câteva ori... își înfundă mâna în buzunar și apoi iar o scoate și apoi iar o înfundă... În sfârșit scoate miea de lei.

— Al dracului ești tu Șloim... Mare „concoțent“ mi-ai fost în viață, m'ai biruit și acum?..

Șloim iea banii răzând. Apoi întinde mână lui Moriș.

— Așa-i, așa-i, Moriș! Ghișettu-i ghișeft și pazel Acum încă una să-ți mai spun: du-te la drac!

Septimiu Popa.

Gânte de dor.

Sufli vântul nu înceată
Dorul mândrii nu se gată
Și din lună și din nor
Eu cetesc numai tot dor.

La sfârșitul vieții voastre veți auzi chiar de pe buzele Mântuitorului rostindu-vi-se cuvintele. »Veniți binecuvântații Părintelui meu, de moșteniți împărăția care-i gătită vouă dela întemeierea lumii. Că am flămânzit și mi-ați dat de am mâncat, însătoșat-am și mi-ați dat de am beut, străin am fost și m'ați îmbrăcat, bolnav și m'ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la mine«.

Bravi soldați ai României, suntem mândri cu voi și tot așa dorim să vă știm tot deauna.

Iuliu Maior.

Cruzimile bolșevicilor unguri — la țară.

Vom fi auzit noi povestindu-se multe lucruri îngrozitoare despre bolșevici, dar lucrurile, cari ies mai nou la lumină, întrec toate închipuirile noastră.

Acum, după ce trupele române au nimicit pe bolșevicii unguri, am ajuns și noi să cunoaștem multe grozăvenii și mișelii făcute de armata lui Bela Kuhn.

Voiu încresta aci câteva dintre lucrurile făcute de bolșevicii, cari au fost conduși de jidanul ucigaș Tibor Samuelly. Trupele conduse de acest păcătos au pătruns din sat în sat și, în tot locul unde ajungeau, omorau

Inimută cu dor mult
Uită-mă și să te uit.
Dar eu nu te pot uita,
Dragă-mi ești ca inima.
M'aș plânge și nu am cui,
Om care să-mi creadă nu-i.
Relele cui să le spui?
Spunele-aș soră la stele,
Nu le pot spune de jele;
Și e pl'n ceriul de stele
Ca vieța mea de rele.

Glume.

O vorbesc de rău.

Iova: Sărântoacă-i Doamne și vecina asta nouă. Nare nici covată, nici cărpător, nici mestecător...

Fira: De unde știi?

Iova: I-am cerut împrumut.

Curatorul și dascălul.

Curatorul: Domnule învățător, știi, că anul acesta nu ni-a rodit nici grâul, nici săcarea, și așa fi-om da, în loc de grâu și săcără, ovăs.

Dascălul: Foarte bine! Atunci eu anul întreg am să vă nechez.

fără judecată pe câte 3—4 oameni, pe cari îi găseau în cale. Nu mai întreba nimeni de e vinovat cineva sau ba. Era de ajuns să iasă câte un biet de om în fața acestor bandiți, pentru ca să fie omorât îndată. Vezi Doamne, să știe frică de dl Samuelly.

Așa s'a întâmplat în comuna Șolt. Oamenii din această comună erau oameni pașnici. Ei nu aveau nici o legătură cu bolșevicii, dar nu lucrau nici împotriva lor. Lui Samuelly însă nu i-a plăcut de oamenii pașnici și, nici una nici alta, haide cu soldații lui în comună. Din cale i-a telefonat notarului să fie acasă, că vine judele de ocol din comuna Dunavecse. Nu a trecut mult după aceea și Samuelly cu bandiții lui a sosit în comuna Șolt. Ajunși aici au prins pe notarul, pe 3 fruntași din sat și pe un flăcău și i-au spânzurat pe toți. Flăcăul a voit să scape din mâinile acestor ucigași și s'a apărut din toate puterile. Bolșevicii l-au împușcat în gură și apoi l-au spânzurat. Pe toți aceștia i-au lasat spânzurați o zi și o noapte.

De aici o parte a bolșevicilor a mers mai departe să facă alte omoruri și jafuri, iar o parte dintre ei au rămas în comună, unde au luat dela oameni tot ce au avut, iar pe femei le-au batjocorit în chip și fel.

Cei cari au plecat au ajuns la Dunapataj, unde le-au stat în cale trupele albe. Aceste trupe voiau să bată pe bolșevici și să apere avutul bieților oamenilor. Dar bolșevicii, i-au învins și ajungând în comună au făcut ticăloșii, cari aici nu se pot descrie. Aici au spânzurat vre-o 23 de oameni fără vină.

Dar nu a fost de ajuns, că i-au batjocorit și chinuit în chip și fel. Oamenilor spânzurați, până se zvârcoleau în chinurile morții, le puneau în gură lulea (pipă), frunze, crengi și altele, ba li scupau și palmuiau. Nu le-a putut înmuia inima acestor ucigași nici lacrimile mamelor, nici strigătul de durere al soțiilor, nici chiar glasul rugător de milă și îndurare al copilașilor, cari rămăneau fără tată și fără sprijin, flămânzi și goi, pe stradele (ulițele) satelor. Ce le-a păsat bolșevicilor de ei. Ei știau una: să omoare și să fure.

În comuna aceasta, Dunapataj, au omorât pe un ucenic (calfa) de cizmar, care

a venit să-și vadă mireasa și care nu a fost vinovat chiar de nimic. Tot aici au spânzurat între alții mulți și pe un finanț, care a venit din depărtări mari să-și ducă acasă nevasta și doi copii.

Jaful și mișeliile, ce le-au făcut bolșevicii în această comună, întrec închipuirile noastre. Au rămas bieții oameni — cari adecă au mai rămas — săraci ca vai de ei, mai rău doar ca după foc.

Din Dunapataj bolșevicii au mers în orașul Kalocsa. Aici au spânzurat și pușcat 21 oameni. Orașul acesta frumos încă a fost jefuit de bolșevici, iar stăpân au pus în oraș pe un jidan cu numele Alexandru Brann.

Sunt multe și nenumărate grozăviile și cruzimile făcute de acești bolșevici la sate și la orașe deopotrivă. Locurile acele pe unde au umblat ei sunt jefuite, iar oamenii ajunși la sapă de lemn. Câtă frică vor fi mai avut bieții săteni, când erau stăpâni pe acolo bolșevicii! Faptul, că au scăpat de acești păcătoși li face pe unguri să se bucure de învingerea trupelor române, cari au mers să facă pace și dreptate în țara dușmanilor noștri.

(Lgh).

Să vină acasă Ardelenii din America.

Poate că nici nu ne putem da seamă cât de mulți ardeleni avem în America. »Viitorul«, gazeta guvernului din România-Mamă, ne spune că am avea acolo cam 300 de mii. Și dacă ne socotim bine, poate că vom avea și mai mulți. Căci doară înainte de război cu câțiva ani lună de lună mergeau vapoarele cu Ardeleni năcăjiți, ducându-i în Țara făgăduinței, unde se plătea așa de bine munca. Și dacă socotim parohiile înființate acolo, precum și gazetele, pe cari și le-au făcut, nici la o întâmplare nu vom afla de prea mare numărul de 300 de mii.

Ardelenii aceștia însă, toți oamenii în floarea vieții, sdraveni, tari, cu știință de oarte, nu mai pot să rămână acolo. Ei au scăpat de sărăcie, de năcazurile războiului, de chinuirea Ungurilor, și-au câștigat cu toții și bani albi pentru zile negre; pentru ce să mai stea acolo, de parte de părinți, de frați și de surori, de copii și de ne-

veste, departe de Mama lor dulce, de România întregită, care trecută peste chinurile nașterii, îi așteaptă cu atâta dor și dragoste pentruca să-i strângă la brațele sale de Mamă dulce și miloasă, de Mamă iubitoare și darnică; gata să le dea toate bogățiile, toate comorile adunate cu atâtea jertfe și dureri, cu atâtea lacrimi și suspine în cursul acestor trei ani din urmă de cumplit războiu.

Această Mamă dulce și doioasă își așteaptă acum cu lacrimi de fericire în ochi copiii răsleții pe toate meleagurile lumii, îi cheamă ca cloșca pe puii săi și le făgăduiește tot ce-i stă în putință, numai să și-i poată iarăși aduna, să-i poată iarăși vedea pe toți împreună, să-i poată cuprinde în brațele sale, și să-i poată sărută și alintă pe genunchi.

Se va îngriji această Mamă fericită, mai fericită decât și-a putut închipui vre-odată în zilele grele de așteptare după rodul scump al pântecelui său, se va îngriji zic, ca acești fii scumpi să aibă toate înlesnirile, toate ușurințele de călătorie, ca cu toții să se poată întoarce cu drag și fără murmur la scumpa lor Maică. Și se va mai îngriji Ea, ca fiii Ei de aci înainte să nu trebuiască să pribegească și să rătăcească pe căi străine de căminul depărtat, oi să poată trăi în pace și în fericire în vechea lor Patrie, acum România întregită. Le va da pământ, le va da drepturi, le va da toate bogățiile, cari de acum ale noastre sunt.

Veniți deci acasă, iubiți frați Ardeleni din America, veniți, că vă așteptăm cu drag și bucurați-vă și voi și vă desfățați de fericirea noastră a tuturor. Plângeți și voi cu noi împreună și vărsați lacrimi de fericire, mulțumind lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să ajungem aceste zile de ne mai visată fericire. Dumnezeu Vă aducă cu bine și «La bună revedere!»

Călătoria ușorată.

Începând cu 16 Septembrie se vor face mari îmbunătățiri pe căile ferate. Se vor înființa următoarele trenuri accelerate directe:

1. București—Vârciorova—Timișoara—Arad.
2. București—Predeal—Brașov—Cluj—Oradea-mare.

3. București—Predeal—Teiuș—Arad.

Trenuri personale:

1. București—Piatra-Olt—Sibiu, și altele multe în Vechiul Regat.

Treptat se vor înființa trenuri personale zilnice și pe celelalte linii.

Ne bucurăm din inimă de aceste îmbunătățiri și credem că și cetitorilor noștri le facem aceeași bucurie vestindu-le aceasta. Se vor curmă așadar în sfârșit marile mizerii de pe căile ferate. Mai dorim însă încă ceva: să se repare odată vagoanele, să li-se pună geamuri (sticlă la ferestre) și să se pună mai mare pond pe curățenie, că doară acum nu mai suntem în revoluție.

Să ne dăm copiii la măiestrii.

În viața noastră de toate zilele putem vedea, că Dumnezeu în înțelepciunea sa, nu a înzestrat pe fiecare om la fel. Pe unul îl trage firea să fie plugar, altul e isteț la învârtirea negotului, al treilea moare de dorul cetitului.

Nu-i vorba, — e frumos să știi carte și să poți trăi din învățatură. Și iarăș, puțini sunt, cari ar cuteza să tragă la îndoială foloasele mari și bucuriile înălțătoare, de cari se împărtășește plugarul. Și e bine așa.

Este însă un fapt dureros, pe care nici decum nu-l pot cuprinde cu mintea. Iară faptul acesta este, că nația noastră românească nici astăzi nu vrea să priceapă, cât de folositoare și cât de bune sunt măiestriile, meșteșugurile.

Știut este, că cea mai mare parte din oameni, fie plugar, fie cărturar, — nu e în stare să-și gătească însuși cele de lipsă traiului. Fiecare din aceștia are neamănată lipsă, de un pălărier, care să-i facă pălăria, de un croitor care să-i croiască și să-i coase hainele, de un păpuțar să-i gătească încălțămintele, de un faur care să-i ascute firele plugului, — și așa mai departe. Așa cât în fiecare sat, fără să mai pomenesc de orașe, traiul cinstit și

câte unui astfel de măiestru este pe deplin asigurat.

Dar pe lângă siguranța unei vieți cinștite, mai este încă o împrejurare, care ar trebui să ne îndemne, să îmbrățosăm cât mai mulți măiestriile. Aș vrea să văd, dacă mi-ar arăta cineva un măiestru, pe care să-l fi bătuț grindina, căruia să-i fi înecat puvoicul holdele, ori să-l fi fript nițal arșița soarelui!?

Ba mai mult! Câți dintre noi am văzut pripășindu-se ba în cutare orașel, ba în cutare sat, câte un măiestru treaz și harnic, numai cu cu calapoadele, numai cu foarfecile, cu barda, cu foii și ciocanele, și poc în coace eiors în colo, și iata-l într'un an, doi, cum începe a se rumeni la față, cum începe a fi îndrăneț la vorbă, cât bietul plugar nu știe cum să-i zică mai smerit «Domnule». Mai trec apoi încă trei patru ani, și iată numa ce se trezesc vecinii, că-și zidește casă domnească, chindisită boierește! Și rar meșteșugar, la care nu s'ar potrive vorba veche și înțeleaptă, că «*meseria-i plug de aur*»!

Dar să nu-mi gat vorba. În războiul ce a trecut, au umblat mulți din noi prin cele țări streine. Eu cred, că în pribegia asta a noastră am putut să ne câștigăm convingerea, că noi Românii față de multe alte nații, stăm tare îndărăpt, și că faptul acesta de înapoiere, între altele, avem să-l socotim împrejurării, că ne lipsește tagma măiestrilor. Asta am văzut-o de bună seamă la Cehi, Italiani, la Francezi și la Nemți.

Așadar, dacă cu ajutorul lui Dumnezeu drăguț, ne stă în gând să ne punem de aci încolo alături de popoarele fruntașe ale lumii, să nu zăbovim o clipă, ci cât ne stă în putință să ne hotărîm bărbătește a îmbrățișa măiestriile. Prunci har Domnului avem, și de dragul acestor copii nu ne-om lăsa codași altor neamuri.

Că altfel nu vom face România într'adevăr mare și tare, până-i porcu cu coadă.

Boală primejdioasă între vitele cornute.

Sub acest titlu scriam în Nr. 31, al «Unirii Poporului», că s'a ivit în comuna Bod din județul Brașovului o boală foarte primejdioasă, între vitele cornute, o boală de plămâni numită în limba doctorilor «pleuropneumonia», care se lățește ca fulgerul și omorâ aproape toate vitele.

Iată ce aflăm mai nou despre această boală grozavă. Doctorul de vite din județul Brașovului spune, că boala aceasta nu s'a mai ivit la noi din anul 1887. Astfel se poate explica, cum nu am cunoscut-o îndată după ivirea ei, și a trebuit să tăiem mai multe vite, până ce am văzut, că boala aceasta este cea mai mare primejdie nu numai pentru vitele din satul Bod, ci pentru țara întreagă.

Boala este o aprindere a pelitei plămânilor și este foarte molipsitoare, care omorâ 40—50 la sută din vitele cornute. E pricinuită de un baccil, care nu se poate vedea decât sub sticlă măritoare, care mărește de două mii de ori, și atunci acest baccil apare ca un punctuleț luminos. Se răspândește prin atingere, prin aier ori prin insecte, cari îl poartă pe ele. Boala se ivește încet — de cele mai multe-ori la patru săptămâni după molipseală — la început e mai puțin bătătoare la ochi și nu se poate cunoaște decât prin fierbințele, cari cuprind pe vitele cornute îndată ce sunt atinse de această boală. Dacă le trec fierbințele, atunci vitele se tămăduesc, — dară și vitele aceste tămăduite pot să răspândească molima. La vitele, cari nu se vindecă în câteva săptămâni, observăm fierbințeli mari, nu au poftă de mâncare, sunt lăngezite, tușesc scurt, întrerupt, având dureri mari, răsufliă iute, dar greu, le trâmură nările, și câte odată gem. Vitele acestea nu se mai pot mântui. Dară fiindcă carnea li-se poate

mâncă fără nici o primejdie, se pot tăia.

Impotriva acestei boale se poate lupta cu izbândă prin uluire. Năcazul e însă, că materia, cu care se uluiesc, trebuie să fie totdeauna proaspătă, căci altfel n'are nici o urmare; iară materie proaspătă între împrejurările de astăzi cu greu se poate câtiga. Baccilul acesta nu trăiește decât 48 de ore, dacă îl ajunge lumina, și trebuie să se știe, că materia, cu care se uluiește, nu e altceva decât baccilii (animalele acelea foarte mici) luați dela vitele bolnave, crescuți și înmulțiți în lucrătoarele doctorilor celor mari. Acești baccili intrând în trupul vitelor bolnave se iau la luptă cu baccilii din trupul vitelor, și în bătaia cea mai mare îi zdrobesc pe ceilalți, ei rămân în viață, se înmulțesc cu iuțala fulgerului, dar nu mai sunt primejdioși pentru vite. Și vita scapă cu viața. Năcazul însă este, că acești baccili, crescuți în lucrătoarele doctorilor, nu trăiesc decât 24 de ore, dacă ajung la lumină, fie aceasta de soare fie de ceară ori de petrol. De aceea nu se poate folosi cu izbândă uluirea.

Cel mai sigur mijloc de a scăpa de această boală primejdioasă este numai tăierea tuturor vitelor din comună. Asta o poruncese și legile. Iară, pentru ca oamenii să nu simțească paguba, statul le plătește toate vitele.

Poate, că aceasta se va întâmpla și în Bod. Deocamdată s'au adunat la Bod cei mai învățați doctori de vite din întreagă țara și lucră din răspuțeri pentru că să mântuească vitele Bodenilor. Sunt acolo și dascălii doctorilor de vite și fac tot felul de probe cu baccilii, nădăduind, că doară doară vor putea mântui atâtea mii de vite. Aceștia spun, că ar fi tare fericiți, dacă am scăpa numai cu Bodul, se tem însă nu cumva să treacă boala în țara întreagă, că atunci în câteva săptămâni ne pier toate vitele, de ce să ne ferească Dumnezeu.

Boala aceasta a fost adusă de vitele Germanilor, revirate de prin Asia mică, pe cari apoi li-le-a luat Sfatul național românesc pe vremea revoluției, când Germanii treceau către casă.

Școli nouă.

În 1 Octomvrie se deschid următoarele școli nouă românești de stat:

I. *Licee (gimnazii)* în 1. Alba-Iulia, 2. Arad, 3. Baia-Mare, 4. Caransebeș, 5. Cluj, 6. Dej, 7. Făgăraș, 8. Ibașfalău, 9. Lugoj, 10. Oradea-Mare, 11. Orăștie, 12. Oravița, 13. Sătmăr, 14. Sibiu, 15. Sighet, 16. Șimleu, 17. Timișoara, 18. Târgu-Murăș și 19. Turda.

II. *Școli reale superioare* în 1. Arad, 2. Brașov, 3. Oradea-mare, 4. Deva și 5. Timișoara.

III. *Licee de fete* în 1. Arad, 2. Brașov, 3. Oradea-Mare, 4. Sibiu și 5. Timișoara.

IV. *Școli superioare de fete* în 1. Brașov, 2. Sighet și 3. Târgu-Murăș.

V. *Școli normale de băieți* în 1. Cluj, 2. Deva, 3. Sighet și 4. Timișoara.

VI. *Școală normală de fete* în Cluj.

Directorii și profesorii acestor școli sunt deja și numiți, așa că pe 1 Octomvrie vom avea numai în Ardeal cu 37 de școli înalte mai multe decât în anul trecut. Unde mai este apoi Basarabia și Bucovina? Să mulțămim așadar lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit să ajungem aceste vremuri ferice și să nu uităm, că după Dumnezeu armatei române avem să-i mulțămim pentru aceasta.

Cum stă lumea și țara.

Spre Viena.

E prea mică țara ungerască pentru vitejia armatelor noastre. Lumea a stat uimită, când leciorii noștri au pus mândrul tricolor românesc pe parlamentul din Pesta. O bucurie mare a cuprins inimile tuturor, când ostașul român a strivit capul șerpelui — bolșevism, care eră să invenineze lumea întreagă. Și regimentelor noastre tot nu le-a fost de ajuns atâta potop de glorie și de jertfă. Ca un val puternic, care mătură tot ce i-se împotrivesc, au trecut departe peste malurile Dunării albastre, înaintând biruitoare până la râul Laita și la Pozson, spre zidurile Vienei blăstămate. Și pe unde trec armatele răsună doina și se încinge hora românească, dar și între oameni se face pace și liniște. Bolșevicii și ticăloșii toți, cari au turburat bunăînțelegere, pier ca prin farmec, de parcă i-a înghițit pământul. Ostaș român, lumea te admiră!

Cum stăm la Conferința de pace?

Gazetele de ieri-alaltăieri erau pline de svonuri îngrijorătoare. Că jertfele aduse de noi pentru pacea lumii

sunt nesocotite la Paris și că consiliul suprem, care împarte țările și face pace între neamuri, vrea să ne facă nedreptăți mari.

De fapt în tratatul de pace cu Austria sunt două puncte grele pentru noi. Puterile mari, cari dictează pacea, vreau să stăpânească ele și la noi acasă, luând în apărare popoarele mai mici din țara noastră (protecția minorităților, și punând mâna pe căile ferate. La tragerea grunițelor față de Bulgaria (Dobrogea) și Sârbia (Banatul) tot noi am fi scurțați.

Dreptatea va învinge.

Toate greutățile acestea însă sunt trecătoare. Noi, cari se pun în calea soarelui și-l acopăr pe o clipă, pentru că iar să strălucească biruitor. Noi nu cerem, decât ce ni-se cade și dreptatea va trebui să biruiască. Când suntem stăpâni dela Nistru până la Viena, nu se poate juca nimeni cu cererile noastre drepte.

Francezii pentru noi.

Până când conferința de pace nu vrea să ne înțeleagă pe deplin, popoarele mari din apus, în frunte cu frații francezi, ne arată tot mai multă dragoste. Gazetele lor cer cu

stăruință, să nu cutesc cineva a ne face nedreptate. Dieta franceză însă a luat apărarea României, arătându-i o dragoste deosebită. Semn, că cererile noastre sunt drepte și vor trebui să biruiască.

Un trimis special la București

Strigătul lumii întregi, care cere să ni-se facă dreptate, a schimbat gândirea celor din Paris. Ei au hotărât să trimită pe Sir George Clerk, un diplomat englez, la București, să ducă guvernului român o notă scrisă tare pretinește și împăciuitoare. Acesta a și plecat la București și este nădejde, că se va înțelege deabinelea cu guvernul nostru.

Dela înțelegerea aceasta atârână, că guvernul Brătianu, care a hotărât să abdică mai bine, decât să subscrie o pace rușinoasă, va demisiona ori nu.

Armata lui Mackensen.

Vă aduceți încă bine aminte de armata vestitului spărgător de fronturi, care doi ani de zile a ținut sub călcăi și a jefuit România. Tremură pământul sub piciorul coloanelor lungi de nemți, cari zdrobiți pe frontul român în toamna trecută și-au luat drumul spre casă. Se spărgeau de grași și de voinici și erau îmbrăcați de par'că i-ai fi scos din ladă. Cară-le lor grele, încărcate de bunătațile pământului.

Astăzi armata română cutrecerând Ungaria în lung și în lat, a dat de ei. S'au înglodat aici. Dar erau goi și flămânzi și slabi și neîngrijiți de să ferească Dumnezeu. Și feciorilor noștri li-s'a făcut milă de ei. I-au încărcat pe trenuri și i-au trimis spre casă, prin Iugoslavia. Frumoasă răsbunare.

Pacea cu Austria.

A bătut ceasul pentru vechea împărăție a Habsburgilor. Clădită pe minciună, și ținută cu puterea jandarmilor, de mult trăgea de moarte. Acum se năruie sub povara propriilor păcate. Astăzi, Mercuri la ora 10, în palatul din Saint Germain, delegații austriaci au scris osânda țării lor. Adunarea Națională din Viena a primit mai înainte cu câteva zile tratatul de pace, care sfârtică vechea împărăție, lăsându-i numai 6 milioane de locuitori.

Și încă se bucură, că au scăpat și așa. Căci conferința

de pace le dă mari ajutoare economice și bănești. Năcăjiți sunt însă din pricina unui punct din tratatul de pace, care o oprește pentru totdeauna a se uni cu Germania. Aceasta era o dorință ferbinte atât a Austriecilor, cât și a Germaniei. Au și înaintat un protest contra acestui punct, dar nu vor dobândi nimic. Conferința de pace nu poate lăsa, ca nemții să mai aprindă odată lumea.

Vieța în Budapesta.

Cine vrea să vadă cu ochii minunile săvârșite de ostașul român, meargă la Pesta. Armatele noastre au aflat acolo un oraș mort. Oamenii ce se legănu de foame și se furiau pe ușa propriilor case tremurând de frica morții, ce-i pândea la tot pasul. Astăzi Budapesta e un oraș plin de viață.

Oamenii senini la față își văd în pace de treburi. Este și mâncare. Nu se îmbuibă nimeni, dar fiecare poate trăi cinstit. Armata împarte pâine și carne. A scos la lumină sute de vagoane de mâncări și mărfuri tănuite, cu știrea guvernului, care voia să pună bete în roatele conducerii românești. Poporul, care la început se uita cam chiorș la „opincării valahi“, azi i-a îndrăgit așa, că dacă vrei să sparii pe cineva, îi spui, că armata română va părăsi Budapesta.

Cu politica ungurească nu ne batem capul. Tot schimbă la guverne și nici unul nu le place. Asta îi doare și nu prea. Năcaz mai mare e, că prin pacea cu Austria o mare parte din ținutul dincolo de Dundre trece la Austria.

Cu aceasta nu se împacă odată cu capul. Amenință, că se vor opune cu arma. Dar de asta nu se mai sparie nimeni.

Desvătăat de sudalmă.

Un misionar (preot trimis ca să întoarcă păgânii la legea creștinească) povestește următorul fapt: »In satul meu trăia o familie cinstită, condusă de adevăratul duh creștinesc. Poruncile lui Dumnezeu și ale Bisericii erau păzite cu cea mai mare grijă și casa lor era un adăpost pentru săraci și nenorociți. Intr-o zi se întâmplă

însă ceva neuzit, copilul mai mare de 10 ani a rostit o sudalmă (injurătură). Tatăl chemă atunci pe membrii familiei în odaia cea mare; toți erau cu frică de mânia lui, iar micul păcătos trâmura ca varga, însă nu cuvinte de ocară ieșiră din gura tatălui, nu, ci întrebarea rostită cu durere: »Copiii, a auzit cineva din voi să iasă vreodată o sudalmă din gura mea?« Aceste cuvinte au folosit mai mult de cât o întreagă predică. Copilul îmbrățișă plângând genunchii tatălui, și aceasta i se întipări atât de tare în minte, încât chiar acum la bătrânețe parcă aude acele cuvinte, și asigură că ele i-au făcut cecece este, anume un om bine văzut și un adevărat creștin.« — Tată creștin, mamă creștină! Poți spune și tu acelaș lucru fiilor tăi? Oare la întrebarea: »A auzit cineva din gura mea o sudalmă, blăstăm, minciună s'au altceva rău?« vor răspunde cei din casă cu »nu?« Și totuși pilda bună are mai multă putere de cât mii de cuvinte, de cât bătăi și pedepse. Aceasta este cel mai bun mijloc de a da creștere bună copiilor săi.

(»Lumina Creștinului«
din Iași«).

O rugare

cătră toți conducătorii satelor noastre.

Cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns să scoatem aici la Blaj o gazetă scrisă anume pentru popor având între cei ce ne ajută la luminarea poporului pe cei mai de seamă scriitori din Blaj și din alte părți. Am făcut și facem tot ce ne stă în putință, ca între grelele împrejurări de astăzi foaia noastră să apară regulat, să se trimită îndată după tipărire în toate părțile României-Mari. Ne luptăm însă cu mari greutateți. Tiparul este foarte scump, hârtia și mai scumpă, posta nu numai că nu ne ajută, dar ne împiedecă în incassarea abonamentului, așa că numai noi știm cu câte greutateți avem să ne luptăm. Ajutor nu avem de nicăiri, trebuie să trăim din săul nostru.

Rugăm deci pe toți conducătorii satelor noastre, cărora le

place scrisul nostru, să răspândească „Unirea Poporului“ printre săteni, să arete de câte ori li-se dă prilej, că noi, cei ce scriem această foale, ne dăm toată silița ca foaia să fie cât mai bună, ne jertfim toată vremea liberă pentru luminarea poporului nostru și lucrăm numai dintr'un singur îndemn, din dragoste curată. Cuvine-se deci ca dragostea cu dragoste să ni se răsplătească. Abonamente ne vin tot mereu, dară bani foarte puțini: coașa gazetei e goală goluță, suferă de boală uscată. N'o putem lăsa așa, trebuie să o lecuim, căci altfel perim. Să îndemnăm deci poporul că din banii pe cari așa de ușor îi câștigă astăzi, să ne trimită și nouă la cecece avem drept, fie prin băncile noastre românești, fie prin poștă, care cel puțin la oraș primește și mandate postale.

Să ne dăm bine seama de greutatețile cu cari luptă astăzi toate folle, să le sărim întru ajutor, să nu le lăsăm să piară, căci noi, folle românești, am dat nutremântul de lipsă atât satelor cât și orașelor noastre; noi gazetarii români am suferit prin cele temniți ungurești pentru că nu ne-am sfiit a spune adevărul chiar și când era mai primejdios; noi am veghiat zi și noapte pentruca să puteți voi, dragi cetitori, să vă odihniți neconturbați de nimenea. Nu vă uitați dară nici de noi acum, când suntem mai năcăjiți și când mai mult trebuie să lucrăm la zidirea măreață a României-Mari.

Răspândiți gazeta noastră și o cetiți cu acelaș drag cu care noi o scriem. Fiecare cetitor să ne câștige cel puțin câte un nou abonent, ca astfel cel puțin cheltuielile gazetei să ne iasă.

ȘTIRI.

— **Vințul-de-jos cere dela d. Iuliu Maniu să-i fie deputat.** Puțini își vor fi uitat de luptele ce le-au purtat Vințenii sub stăpânirea ungurească pentru Iuliu Maniu, ca să-l aleagă deputat. Și mai ales nu și-au uitat bravii Românași din acest cerc al Vințului-de-jos. Dovadă este faptul, că și acum, după ce Iuliu Maniu a ajuns să fie capul Consiliului nostru dirigent, au trimis anume oameni la el să-l roage, să primească deputăția din cercul lor. La aceasta rugăminte d. Maniu a răspuns, că va primi cu plăcere candidatura, dar deocamdată nu poate să le dea răspuns hotărât, după ce și el trebuie să se

supună comitetului central al partidului național, care o să-i hotărească cercul, unde să candideze. Tot cu acest prilej d. Maniu a ținut să mulțamească Vințenilor pentru dragostea ce i-o arată și acum, dar roagă pe toți să fie cu toată încrederea față de hotărârile comitetului central.

— **S'a gătat cu prietnia.** Cel puțin așa ne-o arată cele 321 comune nemțești din apusul Ungariei, cari cer să fie alipite la Austria. — În multe din comunele acestea au trăit inter-nașii nostri, după izbucnirea războiului cu România, și multe lacrimi s'au vărsat pe aici dela bieții noștri Români. Dar, bag-seamă, lacrimile aceste au căzut în pământ roditor, că acum chiar și nemții se lapadă de unguri!

— **Iarăș comitagii.** Comitagii bulgari se mișcă iarăși. Așa în pădurea Cranova de lângă Silistra s'a fost încluibat o bandă de comitagii, îndrăznind să atace chiar și autoritățile românești. Dar le-a fost scurtă nunta, fiindcă o patrulă de jandarmi români a dat fără de veste de ei, tocmai când țineau sfat în jurul focului. Capul bandei și un altul au fost omorâți pe loc, iar un al treilea a fost rănit greu. Doi însă au scăpat cu fuga.

— **Încă tot e scump.** Fostul Kaizer Wilhelm în închisoare e păzit de 16 detectivi și 2 polițiști călări. Cheltuielile cu plata acestora se urcă până acum la frumusea sumă de 20,000 zloți de argint. Vrednic e oare Kaizerul și de atâta?

— **Pilda Englezilor.** Englezii având de gând să se îngrădească din bună vreme în fața primejdiei bolșeviste, au adus lege nouă. În fațelesul acesteia fiecare cetățean va trebui să învețe pe lângă slujba sa și o meserie, prin ce țara englezească e pregătită a întâmpina oricând greutatețile ce s'ar naște pe urma grevelor. — Iată cum pricep națiile cele luminate să netezească calea viitorului lor.

— **O nouă Turcie** vreau să înființeze în Asia mică doi fruntași turci, Mustafa Pașa și Enver Pașa. Turcia aceasta ar fi un stat puternic, în treburile căruia să nu se amestece nimenea. Și-au și pus ochii pe prințul Selino, care ar fi să fie sultanul noii Turcii.

Noi n'am avea nimica împotriva, dar ne temem, că cel puternici le vor pune pedeci.

— **Plata pentru Ionia noastră** face pe 3 luni 7 coroane 50 de fileri, pe-o jumătate de an 15 coroane. Bani primesc poștele dela oraș.

— **Scrisori scurte.** Acuma, când posturile de cenzură tot mereu ne provoacă să scriem cât mai scurt, este interesant să cunoaștem cele mai scurte epistole ce s'au scris vreodată. Invățațul francez Voltaire a scris prietenului său Piron următoarea scrisoare latinească „*Eo rus.*” = Merg'ia țară. Piron i-a răspuns: „*I.*” = Du-te.

— **Câtă carne mănăcă singuratecele țări?** După o socoată făcută de un om învățat, câte un locuitor în Belgia mănăcă 40 de kilograme carne la an, în Franța 45, în Germania 50, în Anglia 60, în America 70, pe când în România abia 10 kilograme.

Așadar Americanii mănăcă mai multă carne, iară Românii mai puțină.

— **Isvoare nouă de petrol.** În America Centrală (de mijloc) Englezii au dat de isvoare nouă de petrol, mai bogate decât toate isvoarele de acest fel cunoscute până acum. Pentru luarea în folosință a acestei bogății a pământului au și făcut planuri mărețe. Nouă însă mai mult ne-a bătut la ochi vorba lui Alves, conducătorul lucrărilor de întreprindere: „Nici o ploșcă de petrol n'are să fie folosită, decât pentru englezi”. Vorbă bună și cuminte, care s'ar potrivi de minune și la noi.

— **Chinezii și Verdunul.** Chinezii, deși numără la 450 milioane de suflete, adevărat mai mult decât Europa întreagă, totuși nu au turburat mult apele războiului. Dar au fost cu trup și suflet pe partea Alianților. Acum, ca să-și arete și ei recunoștința față de cetatea franțuzească a Verdunului, care mai mult a fost primejduită de Nemți, au trimis 50,000 cor., pentru refacerea cetății pustiite în războiu.

— **O nouă tipografie românească în Cluj.** Dl. Dr. Sebastian Bornemisa, fostul redactor al „Patriei” a înființat în Cluj, strada Deák Ferenc Nr. 4, o nouă tipografie românească. Recomandăm și noi cu toată căldura noua tipografie tuturor românilor de bine.

Cine știe

ceva despre **Sărb Petru** din *Cergăul mic* de lângă Blaj, fost soldat în Reg. 62, Bat. 2, Compania 6, poșta militară 37, care din toamna anului 1914 n'a mai dat nici un semn de viață, să scrie la adresa: *Anica Sărb* în *Cergăul mic*, județul Alba-inferioară sau să ne scrie nouă la foaic. (3-3)

— **Zece orașe înconjurate de flacări.** Din Franța vine vestea tristă, că mai multe băi (scaldătoare) sunt în flăcări. Focul se întinde groaznic fiind ajutat și de vânt. Zece orașe sunt până acuma înconjurate de flăcări și locuitorii sunt scoși pe drumuri așteptând ajutorul pompierilor, cari lucră necontenit, dar deocamdată fără izbândă.

— **De unde au venit Sașii și Șvabii?** Se ține încă în unele locuri povestea, că pe Sași i-ar fi adus la noi necuratul „pe sub pământ”. Asta însă este numai o poveste, nevrednică de crezământul cuiva. Faptul este, că au venit la chemarea regilor unguri de bună voia lor, înainte de asta cu șapte sute de ani, din părțile de sus ale râului Rin. Dar pe Șvabi i-au adus împărații Austriei înainte cu două sute de ani, din părțile de jos ale aceluiaș râu. Firea Șvabilor, se deosebește foarte mult de a Sașilor, fiind mult mai deschiși la vorbă și mult mai veseli decât Sașii. Deosebirea aceasta învățații spun, că vine de acolo, că Șvabii au mult sânge roman în vinele lor, încă de pe vremea când trăiam în vecinătatea împărăției romane. Astfel amândouă neamurile sunt harnice, așa cât-dacă li va mai trece amintirea prieteniei cu ungurii, ne vor aduce mult folos.

— **Burdea la răcoare.** Cine nu-și aduce aminte de acest român vândut ungurilor de dragul unui os de ros? — Acum l-au închis, ca să-și ispășească barămi în parte păcatele săvârșite pe vremuri în urma prieteniei ungurești. Ar mai fi, credem, și alții vrednici de soarta lui.

— **Ce ar putea învăța America dela Germania.** Într-o adunare alor 600 de oameni de seamă din Washington (capitala Americii) un vorbitor a spus, că America ar putea să învețe dela Germania trei lucruri, pe cari ar și trebui să le învețe, și anume: Duhul de întovărășire, care în Germania e mai des-

voltat decât ori și unde; creșterea tineretului, pentru care Germania poate fi invidiată de toată lumea, și cultura, care a făcut-o pe Germania atât de tare și de mare.

Nouă însă, cari am purtat doi ani de zile jugul nemțesc, ni-se pare, că cultura Germaniei a fost numai o spoyală, nu a fost cultura inimii, pentru că altfel nu făceau ceace au făcut.

În potriua răspânditorilor de știri.

1. *Vor fi considerați ca infractori;*

a) *Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica colportă, comentă în orice chip, știri fie adevărate, fie imagine, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.*

2. *Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.*

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Nr. 228—1919.

Concurs*).

În conformitate cu decretul nr: 11485—1919 al Consiliului dirigent, resortul cultelor și instrucțiunii publice, comunicat

*) Toate ziarele române sunt rugate, ca în interesul general al învățământului să reproducă acest concurs.

P. V. Conzistor Arhiepiscopesc și elevilor școlii normale gr-cat. din Blaj li-s'au votat burse. Ș. anume în fiecare clasă 15 elevi vor fi bursieri cu câte 2000 cor., 15 elevi bursieri cu câte 1000 cor. anual.

Pentru împărțirea acestor burse deschidem concurs, cu termenul de 25 Septembrie s. n. a. c.

Cererile se vor înainta direcțiunii școlii normale, împreună cu următoarele acte:

1. Extras matricular de boter dela preot.

2. Extras matricular de naștere dela matriculantul civil.

3. Certificat școlar din anul premergător. Ceice vin pe clasă I. normală, vor dovedi, că au terminat 4 gimnaziale, civile sau superioare.

4. Certificat medical, că sunt sănătoși.

5. Certificat despre starea materială a părinților.

6. Certificat de conduită dela preotul local.

Toți elevii bursieri vor locui în internatul școlii normale.

Blaj, la 6 Septembrie 1919.

Ioan F. Negruțiu,
directorul școlii normale.

La târguite.

Boțasuț: Năframa asta te întî nerește cu cel puțin 10 ani.

Fata bătrână: Atunci mă dă-mi două.

Posta Redacției.

Un profesor. Ideia e foarte bună. Asigurarea edificiilor și a recoltă este desigur un interes național de prima ordine și poporul trebuie limitat în privința aceasta fără amănare. Regretăm mult, că forma nu e potrivită de loc pentru o gazetă populară. Poporul nu se „delectează” în „măsurile drastice” pe cari Resortul de agricultură este invitat să le ia „cu urgență”, oricât ar fi „periculum in mora”. Ne-am bucura din inimă, dacă ne-ați trimite acest articol într'o haină lipsită de „ingrediente” „nefolosivero”. Ați face astfel un mare serviciu cititorilor, care și după părerea noastră este de cea mai mare însemnătate.

Număr cenzurat de Iuliu Maior.

Școala profesională

a
Reuniunii Femeilor Române din Iași.

Autorizată de Ministerul instrucțiunii; cu dreptul de a libera certificate echivalente cu acele ale școlilor statului — cuprinzând gradul I-ii și II-lea, internat și semi-internat, cu ateliere de aplicație pentru croitorie, rufărie și blănărie — mărindu-și localul și putând primi mai multe eleve, face cunoscut, că înscrierile se primesc de pe acum.

Afară de programul statului se predă, facultativ, cu plată separată, limba engleză, pianul.

Penziunea anuală, pentru interne, 1200 lei, plus taxa de instalare 100 lei.

Iași, str. Negruzzi Nr. 1.
(81) 7—10.

Cărticică nouă:

Cântecul lui Moșoiu
Când au cuprins Românii
Budapesta.

Dat la tipar de
„UNIREA POPORULUI”

Versuri despre vitejia românească a zilelor noastre.

Se vinde la **Librăria semi-narială din Blaj.**

Prețul 40 fileri.
10 cărticele cumpărate
deodată 3 cor.

Hotel Univers
din Blaj

e de închiriat sau de vândut.

A se adresa la proprietarul.

(86) 3—8. **Carol Nagy.**